

LIX.

B e t æ n k n i n g

over

Forslag til Lov angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almue- skolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet.

(Afgiven af Folkethingets Udvalg den 13de Mai 1873.)

Efter de ved den afbrudte første Behandling fremkomne Udtalelser maa det antages, at Ranten med allerede da at nedsætte et Udvalg, over Lovforslaget var at søge Overenskomst med Ministeren om et nyt Grundlag for dets videre Fremme, og et Flertal i Udvalget kunde efter den der stedfundne fornøiede Overveielse af Forslaget (hvorved de i Tillæget trykte nærmere Oplysninger om Sagen erhvervedes fra Ministeriet) ikke Andet end billige denne Rante, medens et Mindretal derimod sluttede sig til det Grundlag, hvorpaa Lovforslaget hvilede.

Dette Mindretal, Bille, Brix, Fjord, Lund og Cornelius Petersen forklarer og begrunder sin Stilling til Lovforslaget saaledes:

Da det under Forhandlingerne i Salen fra flere Sider gjordes gjældende, at det Grundlag, hvorpaa vor nuværende Almueskoleordning hviler, og som er fastholdt i Lovudkastet, ikke egner sig til derpaa at bygge en videre Udvikling, men at der behøves et nyt Grundlag, uden at det dog blev gjort klart, af hvad Art dette nye Grundlag skulde være, og da der til Støtte for Forslaget om at standse første Behandling og nedsætte et Udvalg af Forslagsstilleren blev udtalt, „at saalenge man ikke var enig om Grundlaget, kunde en Behandling af Lovudkastets enkelte Bestemmelser ikke føre til noget Resultat“, have undertegnede Bille, Brix, Fjord, Lund og Corn. Petersen, uaftet de ikke kunne erkjende Nødvendigheden af, hvad der saaledes blev fremsført, dog efter den af Thinget tagne Beslutning maattet anse det for Udvalgets Hverv — paa dette Stadium af Sagen — at gjøre Lovudkastets Grundtanke til Gjenstand for Overveielse. Efter den fornøiede

Undersøgelse, hvortil vi saaledes ere ledede, ere vi kun end ydermere blevene bestyrkede i vor Overbevisning om, at de Hovedgrundtætninger, der ere de fremtrædende i Almueskolens Ordning, ere vel begrundede og fuldt berettigede. Vi fastholde, at det er Statens Pligt at sørge for, at der overalt findes Skoler, hvor den opvoxende Ungdom kan erholde den fornødne Undervisning, og at Staten har Ret til at vaage over, at disse Skoler benyttes af de Børn, hvis Forældre ikke paa anden Maade kunne sørge for deres Undervisning; vi fastholde, at det er Statens Pligt at værne Børnene mod, at Forældre misbruge deres Myndighed ved at unddrage dem Midlerne til at udfylde deres Plads som nyttige Medlemmer af Samfundet, og at Staten har Ret til at sikkre sig mod de Fare, der ville opstaa ved, at der i dens Midte opvojer en uvidende og uoplyst Slægt. Vi støtte denne vor Overbevisning ikke blot paa theoretiske Grunde, men ogsaa paa de Erfaringer, vi kunne indhente ved at betragte Forholdene saavel i vort eget Land som i andre Lande. Sammenligne vi den almindelige Oplysning hos Mmuen i de Lande, hvor Almueskolen har været Gjenstand for Statens Omsorg, med den, der hersker i de Lande, hvor man har fulgt en modsat Fremgangsmaade, vil man ganske sikkert finde en betydelig Forskjel til Fordel for de første. Vi kjende heller ikke noget Land, hvor man, efter at have indført Skoletvang, atter har forladt den, medens der i Lande, hvor Børnenes Undervisning hidtil udelukkende har været overladt til Forældrenes Omsorg, en stedse stærkere Fordring om en Indgriben fra Statens Side har gjort sig gjældende. Og denne Fordring lyder netop stærkest fra de demokratiske Partier, idet de erkjende, at almen Oplysning er en Betingelse for at kunne bevare og benytte Friheden. Idet vi saaledes